

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๔๘

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) กรณีร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘
วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๗๗ คน ให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี
พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒
และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายแก้วสรร อดีโทธิ และ
สมาชิกวุฒิสภา รวม ๗๗ คน ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๗ ถึงประธานวุฒิสภา
โดยมีความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... ดังนี้

๑. ในปัจจุบันได้มีการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีที่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือที่เป็นสื่อลามกอนาจารกัน
อย่างแพร่หลาย จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุมไปถึง “การผลิต” โดยกำหนดให้มีระบบแจ้งการผลิต
พร้อมการให้บันทึกเครื่องหมายรับรองลงในผลิตภัณฑ์ กำกับด้วยอำนาจการตรวจสอบการผลิตของ
พนักงานเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ....
ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

๑.๑ หน้าหลัก ผู้ผลิตต้องบันทึกเครื่องหมายรับรองการผลิตและเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบลงในผลิตภัณฑ์ตามมาตรา ๑๑

๑.๒ หน้าที่อยู่ผู้ผลิต ผู้ผลิต มีหน้าที่ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงงานที่จะต้องผลิตขึ้นมาในแต่ละครั้ง พร้อมรายละเอียดอันจำเป็นทั้งจำนวนที่จะผลิตตามมาตรา ๕ สถานที่ที่จะผลิตทุกแห่งและการย้ายสถานที่ผลิตตามมาตรา ๗ เมื่อแจ้งและได้รับเครื่องหมายรับรองการผลิตในแต่ละครั้งก็จะมีหน้าที่นำไปบันทึกลงในการผลิตตามมาตรา ๑๑

ผู้ครอบครองเครื่องจักร ต้องเข้าสู่ระบบควบคุมโดยต้องแจ้งการครอบครองเครื่องจักรตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง หรือแจ้งการโอนเครื่องจักรตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าตรวจสอบการดำเนินการตามหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีการแจ้งโดยลำดับที่กล่าวมาแล้ว

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ ได้กำหนดให้นำโทษทางอาญามาใช้บังคับกับหน้าที่ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ในหมวด ๔ ที่ว่าด้วยบทกำหนดโทษตั้งแต่มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๓๔ ที่มีโทษจำคุกหรือโทษปรับหรือทั้งจำทั้งปรับในอัตราที่สูงเพียงพอจะป้องปรามการกระทำผิดในเชิงการค้าเหล่านี้

๑.๔ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ ฉบับนี้ไม่ให้นำการใช้โทษริบทรัพย์หรือการริบเครื่องจักรตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ โดยบัญญัติเป็นมาตรการพิเศษให้นำมาใช้โดยเฉพาะจะจงกับความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้อย่างกว้างขวาง ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น”

๒. สมาชิกวุฒิสภาผู้ยื่นคำร้องเห็นว่า ความตามร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีเนื้อความขัดต่อหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ด้วยเหตุผลดังนี้

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีเจตนารมณ์ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยร่างพระราชบัญญัติ ฯ มีเจตนารมณ์แท้จริงมุ่งควบคุมเครื่องจักรมากกว่าควบคุมการผลิตแต่แทนที่จะตรากฎหมายควบคุมว่าเครื่องจักรผลิตซีดีเป็นทรัพย์สินที่ต้องควบคุมห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต แต่บัญญัติควบคุมที่การผลิตหรือการใช้เครื่องจักรเป็นสำคัญ ซึ่งหากเป็นไปในแนวทางนี้ควรจะริบเครื่องจักรได้ก็แต่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิด เช่น ใช้ผลิตซีดี

ที่ไม่มีเครื่องหมายรับรองเท่านั้น ไม่อาจริบในกรณีที่มีได้มีการใช้เครื่องจักรกระทำความผิด เช่น ไม่แจ้งการผลิตให้เจ้าพนักงานทราบ หรือแจ้งสถานที่ผลิตไม่ครบถ้วน หรือโอนหรือรับโอนเครื่องจักร โดยไม่แจ้งพนักงานเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการฝ่าฝืนหน้าที่อุปการณ ซึ่งไม่ใช่หน้าที่หลักหรือวัตถุประสงค์หลัก ของพระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยชัดแจ้ง เพราะเครื่องจักรนั้น เป็นวัตถุจึงไม่อาจมีสิทธิหน้าที่ใด ๆ ได้ การริบทรัพย์สินนั้นแท้ที่จริง คือ การลงโทษต่อบุคคลมิใช่ ต่อเครื่องจักรจะกระทำได้หรือไม่เพียงใด ก็ต้องคำนึงถึงความเสียหายต่อสาธารณะประกอบกับสิทธิพื้นฐาน ของผู้เกี่ยวข้องที่รัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันไว้ ไม่อาจกำหนดโทษริบเครื่องจักรได้ในทุกกรณี เหมือนเช่นที่ได้ตราไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้

๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ขัดแย้งต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สิน ของบุคคล โดยหลักกฎหมายปัจจุบันนั้นเครื่องจักรผลิตซึ่งตีควรจะถูกริบทำลายได้ในกรณีที่ผู้ใช้ ในการกระทำความผิดตามกฎหมาย คือ ใช้ในการผลิตที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ (ผลิตโดย ไม่แสดงเครื่องหมายรับรอง) มาตรา ๑๓ (ผลิตโดยแสดงเครื่องหมายรับรองของงานอื่น) หรือมาตรา ๑๕ (ผลิตโดยแสดงเครื่องหมายปลอม) เท่านั้น เพราะทั้งสามความผิดนี้ล้วนเป็นการใช้ทรัพย์สินเพื่อกระทำ ความผิดทั้งสิ้น หากเป็นความผิดนอกเหนือจากนี้ เช่น ไม่แจ้งการผลิต ไม่แจ้งการโอนเครื่องจักร ฯ ทั้งหมดนี้หาใช่การใช้เครื่องจักรกระทำความผิดแต่อย่างใดไม่ รัฐจึงไม่อาจล่วงล้ำไปริบเครื่องจักรได้ หากยอมให้รัฐใช้อำนาจริบทรัพย์สินโดยไม่มีกรอบเกณฑ์เช่นนี้แล้ว ในภายหลังก็อาจมีกฎหมายริบ ยานพาหนะที่ไม่เสียภาษีประจำปีตามกฎหมายก็เป็นได้ จึงขัดต่อสิทธิพื้นฐานในทรัพย์สินของปวงชน ชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๔๘ อย่างชัดแจ้ง

๒.๓ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ขัดแย้งต่อหลักประกันสิทธิพื้นฐาน ของบุคคลในคดีอาญา ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ได้บัญญัติรับรองเป็นหลักพื้นฐานไว้ว่า บุคคล จะต้องรับโทษก็ต่อเมื่อได้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายเท่านั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้ลงโทษ คือ ริบเครื่องจักรในทุกกรณี ไม่ว่าเจ้าของจะได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำ ความผิดนั้นหรือไม่ ซึ่งก็คือการลงโทษโดยไม่คำนึงถึงความผิดนั่นเอง

การริบทรัพย์สินโดยเด็ดขาดในทุกกรณีเช่นนี้ สมาชิกวุฒิสภาผู้เสนอความเห็นได้ศึกษาแล้ว พบว่า ไม่มีกฎหมายไทยฉบับใดที่ล่วงล้ำบัญญัติไว้เช่นนี้ จะมีร่างกฎหมายฉบับนี้เท่านั้นที่เริ่มก้าวล่วง เข้ามาบัญญัติ ถือได้ว่า เป็นปัญหาสำคัญของระบบนิติรัฐในประเทศไทย

๒.๔ ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง จัดแย้งต่อกรอบการใช้อำนาจ
อย่างได้สัดส่วน โดยมาตรา ๒๕ แห่งรัฐธรรมนูญ ได้ตราหลักการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐไว้
โดยรวมว่า แม้รัฐจะอธิบายถึงความจำเป็นในการใช้อำนาจได้ชัดเจนสักเพียงใดก็ตาม แต่มาตรการ
บังคับลงโทษใด ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นก็ต้องทำเท่าที่จำเป็นให้ได้สัดส่วนกับความผิดที่เกิด และต้องไม่ทำ
ให้สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องต้องสูญสิ้นไป

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้พยายามชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันมีการผลิตซีดีที่ผิดกฎหมายเกิดขึ้น
อย่างแพร่หลาย และมาตรการริบเครื่องจักรโดยเด็ดขาดจะช่วยปราบปรามการกระทำผิด
อย่างเห็นผล ไม่ปล่อยให้ผู้นําเครื่องจักรนั้นไปใช้กระทำผิดได้อีก

ข้ออ้างข้างต้นนี้มีความคลาดเคลื่อนอยู่เป็นอันมาก โดยข้อแรกได้บัญญัติเกินขอบเขต
ไปครอบคลุมถึงการฝ่าฝืนหน้าที่ที่ถือเป็นหน้าที่อุปกรณหรือเป็นเพียงระเบียบปฏิบัติเท่านั้น เช่น หน้าที่
ต้องแจ้งขอเครื่องหมายรับรอง และหน้าที่แจ้งการโอนหรือรับโอนเครื่องจักร ซึ่งทั้งหมดนี้หาใช่
การกระทำผิดต่อหน้าที่หลัก คือ ห้ามผลิตโดยไม่แสดงเครื่องหมายรับรองที่ถูกต้องแต่อย่างใด

ในกรณีที่ริบเครื่องจักร เพราะผู้โอนเครื่องจักรมิได้แจ้งการโอนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามมาตรา ๑๗ นั้น นับว่าเป็นกรณีที่ห่างไกลจากความผิดหลักเป็นอย่างยิ่ง ทั้งเป็นการล่วงสิทธิของ
ผู้รับโอนที่มิได้มีส่วนรู้เห็นในความบกพร่องของผู้โอนแต่อย่างใด

การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้ริบเครื่องจักรในทุกกรณี โดยมีเหตุผลว่า
ไม่ต้องการให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายให้มีการรับสมอ้างสร้างสัญญาเช่ามาขอคืนทรัพย์สิน เป็นเหตุผล
ที่เพิกเฉยต่อความยุติธรรมโดยสิ้นเชิง เพราะเครื่องจักรผลิตซีดีในปัจจุบันมีราคาแพงถึง ๔๐ ล้านบาท
และมีประโยชน์ใช้ได้ก็แต่ในกิจการผลิตซีดีเท่านั้น ผู้ประกอบการรายใดที่ประสบปัญหาทางธุรกิจ
ต้องเลิกกิจการก็มักจะขายเครื่องจักรได้ลำบาก ทำให้ต้องใช้วิธีให้ผู้อื่นเช่าเครื่องจักร โดยไม่มีโอกาสทราบ
ได้เลยว่าผู้เช่าจะนำเครื่องจักรไปใช้รับงานผลิตได้บ้าง มาตรการบังคับลงโทษโดยการริบเครื่องจักรเช่นนี้
จึงมีผลเท่ากับวางหน้าที่โดยเด็ดขาดให้ผู้ใช้เช่าเครื่องจักรต้องมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้เครื่องจักรของ
ผู้เช่าด้วยซึ่งเป็นหน้าที่ที่เป็นไปไม่ได้เลยในทางปฏิบัติ

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ตามคำร้องที่ประธานวุฒิสภาส่งความเห็น
ของสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี

พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ นั้น เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๕๓ หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๕๔ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภาแล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... แล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๕๓ ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๗๗ คน ให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ซึ่งขณะส่งความเห็นนั้น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔๕๓ คน และสมาชิกวุฒิสภา ๒๐๐ คน รวม ๖๕๓ คน ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภา ๗๗ คน จึงเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว เมื่อสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวเสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภาและประธานวุฒิสภาส่งความเห็นนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีจึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้เกี่ยวข้อง คือ คณะรัฐมนตรี นายแก้วสรร อดิโพธิ สมาชิกวุฒิสภา ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และผู้แทนอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

๑. คณะรัฐมนตรีเสนอความเห็นเป็นหนังสือ สรุปได้ว่า

๑.๑ รัฐได้กำหนดนโยบายในอันที่จะป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันผลิตภัณฑ์ซีดีมีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันและในเชิงธุรกิจ และนับวันจะยิ่งขยายตัวมากขึ้นตามการพัฒนาของเทคโนโลยี จึงทำให้เกิดการละเมิดอย่างรุนแรงและกว้างขวาง โดยผู้กระทำเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพล ซึ่งรวมถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำละเมิดโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่และมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อหลบเลี่ยงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การป้องกันและปราบปรามเป็นไปได้ยาก จึงจำเป็นต้องนำโทษทางอาญามาใช้บังคับเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและเจ็ดหลาบ ดังนั้น ในประเด็นโทษริบเครื่องจักรจึงมีความเห็นดังนี้

(๑) กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายทางเศรษฐกิจ และเป็นกฎหมายแนวใหม่ที่มุ่งในการป้องกันที่ต้นเหตุของปัญหาก่อนเกิดการกระทำความผิด โดยมีเจตนารมณ์ในการกำหนดมาตรการเพื่อช่วยเสริมสร้างกลไกการป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์และทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีความมั่นใจที่จะลงทุนและสร้างสรรค์ผลงานชนิดใหม่ ๆ ทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า นอกจากนั้นกฎหมายนี้ยังเป็นการจัดระเบียบทางการค้าอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างโปร่งใสเป็นธรรม และภาครัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เต็มเม็ดเต็มหน่วย

(๒) โทษริบทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มุ่งเน้นใช้กับความผิดทางอาญา โดยทั่วไป มิได้มุ่งเน้นใช้กับความผิดทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในเรื่องดังกล่าว

(๓) โทษริบเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ เป็นการลงโทษในเชิงป้องปรามหรือยับยั้งข่มขู่เพื่อตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปใช้ในการกระทำความผิด

๑.๒ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดต่อหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ โดยตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งกำกับดูแลทั้งตัวเครื่องจักร (เช่น กำหนดให้ผู้ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักรต้องแจ้งต่ออธิบดี เป็นต้น) และกำกับดูแลความประพฤติของบุคคลซึ่งครอบครองเครื่องจักร (เช่น ผู้ใดจะทำการผลิต เมื่อเริ่มจะทำการผลิตซีดีจะต้องแจ้งก่อนเริ่มทำการผลิต และผู้ทำการผลิตมีหน้าที่ต้องทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิต และแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ เป็นต้น)

สำหรับประเด็นโทษริบเครื่องจักร เห็นว่าสามารถกระทำได้ เพราะการลงโทษริบเครื่องจักร เป็นการลงโทษต่อบุคคลที่อาศัยเครื่องจักรเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำละเมิด โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มิได้เป็นการลงโทษต่อเครื่องจักร และเครื่องจักรผลิตซิติเป็นเครื่องมือหลักสำคัญของกระบวนการผลิตซิติ หากถูกนำไปใช้ในการกระทำผิด จะสร้างความเสียหายอย่างมาก และก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างกว้างขวาง การป้องปรามหรือยับยั้งข่มขู่ตามหลักการลงโทษที่ต้นตอของปัญหาเป็นการตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปใช้ในการกระทำผิด เป็นผลทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดหรือมีเจตนาไม่สุจริตเกิดความเกรงกลัวและทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์ลดลง

๑.๓ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ โดยตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นการกำหนดหน้าที่ของบุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ภาครัฐต้องการกำกับดูแลทั้งสิ้น ส่วนเครื่องจักรเป็นเครื่องมือเท่านั้น หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ก็ควรลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การลงโทษริบเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ เป็นการป้องปราม หรือยับยั้ง ข่มขู่ เพื่อตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปใช้ในการกระทำความผิด หากมีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมาย ย่อมไม่ขัดแย้งต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของบุคคลตามมาตรา ๔๘ แต่อย่างใด หากมีความจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อย และความเป็นระเบียบของบ้านเมืองและการกำหนดโทษริบเครื่องจักร มิได้หมายความว่า ศาลจะสั่งริบในทุกกรณี แต่ศาลจะเป็นผู้พิจารณาว่า บุคคลนั้นมีเจตนาในการกระทำความผิดหรือไม่ หากขาดเจตนากระทำความผิด ก็ไม่อาจลงโทษได้

๑.๔ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดแย้งต่อหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล ในคดีอาญา เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายทางเศรษฐกิจที่มุ่งลงโทษเอากับตัวทรัพย์สินที่สามารถใช้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์เป็นหลัก เพื่อป้องปรามหรือยับยั้งหรือตัดโอกาสในการนำเครื่องจักรไปกระทำความผิด การลงโทษต่อบุคคลผู้ครอบครองเครื่องจักรเพียงอย่างเดียวไม่สามารถป้องปรามหรือยับยั้งการกระทำละเมิดได้โดยเด็ดขาด ผู้ประกอบการผลิตซิติส่วนใหญ่มีเงินทุนจำนวนมาก และมักเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล โรงงานซิติแต่ละโรงงานใช้เงินทุนจำนวนมาก หากโทษไม่รุนแรง ผู้กระทำความผิดย่อมไม่เกรงกลัวกฎหมาย นอกจากนั้นผู้ประกอบการผลิตซิติละเมิด โดยเฉพาะคนต่างชาติ

มักจ้างบุคคลทั่วไป ซึ่งมีอาชีพรับจ้างมาเป็นกรรมการ ผู้ถือหุ้น ผู้ดูแล หรือผู้จัดการโรงงาน เมื่อถูกจับกุมได้ ก็จะทำให้สมอ้างว่าเป็นเจ้าของ ทำให้ไม่สามารถเอาผิดไปถึงตัวผู้บงการได้ หากกำหนดโทษริบเครื่องจักร โดยมีข้อยกเว้น ย่อมเป็นการเปิดช่องทางให้มีการเช่าเครื่องจักรไปผลิตซีดีละเมิดลิขสิทธิ์เมื่อมีการจับกุมได้ เจ้าของเครื่องจักรก็มีร้องขอคืนของกลางในภายหลัง โดยอ้างว่า ตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด เหมือนเช่นที่ประสบปัญหาดังกล่าวมาแล้ว โทษริบเครื่องจักรตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง นอกจากโทษทางอาญาแล้ว ยังเป็นมาตรการทางบริหาร เพื่อป้องกันการกระทำความผิดด้วย

๑.๕ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อกรอบการใช้อำนาจอย่างได้สัดส่วน โดยมีเหตุผล ดังนี้

(๑) มาตรการในการลงโทษที่กำหนด ควรคำนึงว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยส่วนรวมหรือไม่ เนื่องจากเครื่องจักรสามารถนำไปใช้ในการผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ได้เป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ที่ใช้แรงงานอยู่ในอุตสาหกรรมลิขสิทธิ์ และการค้าระหว่างประเทศ หากมีการกำหนดโทษไม่เด็ดขาดและรุนแรงที่เหมาะสม ผู้ที่นำเครื่องจักรไปผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ย่อมไม่เกิดความเกรงกลัว

(๒) ปัจจุบันมีผู้ประกอบการโรงงานผลิตซีดีอยู่เพียงประมาณ ๔๑ ราย เท่านั้น การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ผู้รับโอนอาจกำหนดเงื่อนไขไว้ในสัญญาซื้อขายว่า ผู้โอนต้องแจ้งการโอนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

(๓) เครื่องจักรผลิตซีดี เมื่อมีการเช่าไปใช้ก็ย่อมต้องนำไปผลิตซีดี มิได้นำไปผลิตสินค้าอย่างอื่นอย่างแน่นอน ประกอบกับบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตเพลงหรือภาพยนตร์ ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์รายใหญ่ที่ประกอบกิจการอยู่ในประเทศไทย มีเพียงไม่กี่ราย ผู้ให้เช่าจึงสามารถตรวจสอบการใช้เครื่องจักรได้

(๔) ตามมาตรา ๑๖ แม้จะกำหนดให้มีการแจ้งการครอบครองเครื่องจักร ทุกครั้ง หากไม่มีการกำหนดโทษถึงริบเครื่องจักร โดยเด็ดขาด เจ้าของเครื่องจักรอาจเสี่ยงที่จะไม่แจ้งการครอบครองเครื่องจักร เพราะมีโทษสถานเบา และทำสัญญาให้ผู้อื่นเช่าเครื่องจักรนำไปผลิตสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อถูกจับกุม เจ้าของเครื่องจักรก็จะมาร้องขอคืนเครื่องจักรของกลาง โดยอ้างว่ามิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดลิขสิทธิ์เป็นเหตุให้การปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไร้ผลโดยสิ้นเชิง

๒. นายแก้วสรร อติโพธิ สมาชิกวุฒิสภา ได้แสดงความเห็นสรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้ศาลสั่งริบทรัพย์สิน (เครื่องจักร) ในกรณีไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ การที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรทุกกรณีดังกล่าว เป็นการขัดต่อระบบนิติศาสตร์ของประเทศ และเป็นการใช้มาตรการลงโทษทางอาญาที่เกินขอบเขตความจำเป็น เนื่องจากโทษที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินได้นั้น ต้องใช้เฉพาะกรณีที่ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิดหรือเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น การที่มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ของร่างพระราชบัญญัติ ฯ บัญญัติให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และมาตรา ๑๗ ซึ่งเป็นกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ไม่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงเป็นการก้าวล่วงละเมิดและกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

๓. นางสาวภาณุมาศ สิทธิเวคิน ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แสดงความเห็นสรุปได้ว่า ในชั้นพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่มีประเด็นการพิจารณาเรื่องการริบทรัพย์สิน แต่ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานคณะกรรมการเห็นว่า หากไม่มีการบัญญัติให้ริบทรัพย์สินในร่างพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพและการบังคับใช้อย่างจริงจัง จึงได้เพิ่มบทบัญญัติที่ให้มีการริบทรัพย์สินไว้ในร่างพระราชบัญญัติ ฯ และผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร แต่ในชั้นการพิจารณาของวุฒิสภาได้มีสมาชิกวุฒิสภาทักท้วงในกรณีดังกล่าว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นพ้องด้วยว่า ทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบได้จะต้องเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด แต่สำหรับกรณีร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และมาตรา ๑๗ เห็นว่าไม่จำเป็นต้องริบทรัพย์สิน คงมีแต่โทษจำคุกหรือโทษปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ก็เป็นมาตรการลงโทษที่เพียงพอแล้ว การริบทรัพย์สินควรคงไว้เพียงมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ เท่านั้น

๔. นายบรรยง ลิ้มประยูรวงศ์ ผู้แทนอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้แสดงความเห็นสรุปได้ว่า ก่อนจะมีร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... ได้มีการละเมิดการผลิตซีดีรุนแรง กฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องดังกล่าว คือ กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ แต่กฎหมายดังกล่าวใช้ในกรณีกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อมีกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าพนักงานได้เข้าไปจับกุมและอายัดเครื่องจักรไว้ แต่เมื่อส่งฟ้องศาลแล้วไม่สามารถริบเครื่องจักรได้ เนื่องจากผู้กระทำผิดรู้ล่วงหน้าแล้วจึงแผ่นซีดีออกและทำลายแผ่นซีดี เครื่องจักรนั้นกลายเป็นเครื่องจักรที่ไม่ได้ใช้กระทำความผิดหรือเป็นเครื่องจักรที่ผู้อื่นให้เช่า เมื่อศาลสั่งริบผู้ให้เช่าก็จะร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเพราะเครื่องจักรนั้นมีใช่เป็นของผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ ทำให้การปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ไม่ได้ผลจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่ควบคุมกำกับดูแลเครื่องจักร ควบคุมระบบการผลิต ควบคุมเจ้าของลิขสิทธิ์ และควบคุมเม็ดพลาสติกที่ใช้สำหรับพิมพ์ซีดีซึ่งเป็นเม็ดพลาสติกชนิดพิเศษใช้เฉพาะทำซีดีเพียงอย่างเดียว ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักการควบคุมและกำกับดูแลเรื่องดังกล่าวไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการควบคุมและป้องปรามการกระทำความผิดตั้งแต่เริ่มแรก ไม่ต้องรอให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและพบในขณะกระทำความผิด ก็สามารถที่จะดำเนินการทางกฎหมายได้ โดยมีมาตรการสำคัญ คือ การริบทรัพย์สิน (เครื่องจักร) เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องปรามและป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดตั้งแต่เริ่มต้นการผลิต โดยกำหนดให้มีการแจ้งเป็นหลักสำคัญ หากไม่มีการแจ้งในกรณีใด ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้สามารถริบเครื่องจักรนั้นได้ ซึ่งมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ของร่างพระราชบัญญัติเป็นมาตรการที่จำเป็นของฝ่ายบริหารที่จะต้องใช้ในการป้องปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีตั้งแต่เริ่มต้น แต่หากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรมทรัพย์สินทางปัญญาเห็นควรให้คงบทบัญญัติในส่วนของมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ ไว้ เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติต่อไปตามเจตนารมณ์ของฝ่ายบริหาร

ศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาคำร้อง ความเห็นและคำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้องแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้ กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมาย ที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขต แห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติ”

มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติหรือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลง พระปรมาภิไธยตามมาตรา ๕๓ หรือร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด ที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๕๔ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราช บัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา

แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า”

มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้น โดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป”

มาตรา ๒๖๒ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๕๓ หรือมาตรา ๕๔ แล้วแต่กรณี ต่อไป”

ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ....

มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดจะทำการผลิต เมื่อจะเริ่มทำการผลิต ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนเริ่มทำการผลิต”

มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ทำการผลิตมีสถานที่ผลิตมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้ผู้ทำการผลิตแจ้งการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง สำหรับสถานที่ผลิตทุกแห่ง

การย้ายสถานที่ผลิตตามที่ระบุในใบรับแจ้งต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนวันที่ย้ายสถานที่ผลิต การแจ้งตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด”

มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า “ผู้ทำการผลิตมีหน้าที่ต้องทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิต และแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบตามมาตรา ๘ วรรคสอง”

มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองการผลิต เว้นแต่เป็นผู้ทำการผลิต ที่ได้แจ้งการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และได้รับเครื่องหมายรับรองการผลิตตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

ห้ามผู้ใดใช้เครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ เว้นแต่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้แจ้งการผลิตหรือว่าจ้างทำการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคสอง และได้รับเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบตามมาตรา ๘ วรรคสอง หรือเป็นผู้ทำการผลิตที่รับจ้างทำการผลิตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้แจ้งการผลิตหรือว่าจ้างทำการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคสอง และได้รับเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบตามมาตรา ๘ วรรคสอง”

มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใดปลอมหรือเลียนเครื่องหมายรับรองการผลิตหรือเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายรับรองเช่นว่านั้น”

มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดได้มา หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักรต้องแจ้งต่ออธิบดีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มา หรือมีไว้ในครอบครอง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า “ผู้ใดจำหน่าย จ่าย โอน เครื่องจักร ต้องแจ้งต่ออธิบดีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จำหน่าย จ่าย โอน

ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่เครื่องจักรพ้นจากการครอบครองของผู้ครอบครองตามมาตรา ๑๖ ด้วยประการอื่นไม่ว่ากรณีใด

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลตั้งรับเครื่องจักรนั้น”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินว่า บุคคลผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินย่อมมีสิทธิใช้สอยหรือจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้มาซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ และมีสิทธิขาดวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นหลักประกันสิทธิในทรัพย์สินขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่รัฐธรรมนูญให้รัฐสภาตรากฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้ โดยมีเงื่อนไขว่า การกำหนดขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และการลงโทษนั้นจะหนักกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดนั้นมิได้ เป็นบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในทางอาญาตามหลักกฎหมายทั่วไป

สำหรับร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติถึงเรื่องเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี กรณีไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อจะเริ่มทำการผลิตตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือกรณีไม่แจ้งสถานที่ผลิตและการย้ายสถานที่ผลิต ตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง หรือกรณีไม่ทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิตและแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๑๑ หรือกรณีการใช้เครื่องหมายรับรองการผลิตและเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๑๓ หรือกรณีการปลอมหรือเลียนเครื่องหมายรับรองการผลิตหรือเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๑๕ หรือกรณีการไม่แจ้งการได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักรตามมาตรา ๑๖ หรือกรณีการไม่แจ้งการจำหน่าย จ่าย โอน เครื่องจักร หรือเครื่องจักรที่พ้นการครอบครองตามมาตรา ๑๗ ให้ศาลมีคำสั่งรับเครื่องจักรได้ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ การริบทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี คือ กรณีที่หนึ่ง ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอไม่ว่าจะเป็นของบุคคลใดก็ตาม ตามมาตรา ๓๒ กรณีที่สอง ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอเว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ตามมาตรา ๓๔ กรณีที่สาม ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบทรัพย์สินก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓ เห็นว่าการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามีความมุ่งหมายที่ลงโทษกับผู้กระทำหรือมีทรัพย์สินนั้นไว้เป็นความผิด กรณีตามร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เป็นเรื่องที่ไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อจะเริ่มทำการผลิตไม่แจ้งสถานที่ผลิตและการย้ายสถานที่ผลิต ไม่ทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิตและแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ไม่ทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิต และแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ไม่ใช่เครื่องหมายรับรองการผลิต ไม่แจ้งการได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักร ไม่แจ้งการจำหน่าย จ่าย โอน เครื่องจักรหรือเครื่องจักรที่พ้นการครอบครอง ก็ให้ศาลสั่งรับเครื่องจักรนั้นโดยศาลไม่มีดุลพินิจว่าจะริบเครื่องจักรหรือไม่ ไม่คำนึงว่าเจ้าของจะรู้เห็นเป็นใจด้วยหรือไม่ และไม่ให้ออกสัจเจ้าของได้พิสูจน์ว่ารู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วยหรือไม่ ซึ่งเป็นการริบโดยเด็ดขาดไม่ได้พิจารณาถึงความผิดและความเหมาะสมในการลงโทษ เป็นการใช้มาตรการลงโทษที่รุนแรงแก่

ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเกินกว่าความจำเป็นและกระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๕ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ และนางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม และนายสุวิทย์ ชีรพงษ์ เห็นว่า มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๔ คน คือ นายจุมพล ณ สงขลา นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ และนางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ เห็นว่า มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เฉพาะข้อความที่บัญญัติว่า “มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

สำหรับประเด็นว่า ร่างมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ที่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ เป็นสาระสำคัญ อันเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก วินิจฉัยว่า มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ของร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... ที่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ไม่เป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ จึงไม่เป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม แต่เป็นอันตกไปตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสี่ และเมื่อวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เป็นอันตกไปแล้ว ข้อความตามร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เครื่องจักรที่ศาลสั่งริบ ให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางราชการ หรือจำหน่ายให้แก่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือทำลาย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

เป็นข้อความที่เชื่อมโยงให้ดำเนินการต่อเครื่องจักรที่ศาลตั้งริบตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง อันมีผลให้ข้อความตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ต้องตกไปด้วย

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๖ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายนพดล เสงเจริญ นายผัน จันทรปาน นายศักดิ์ เตชะชาล นายอภัย จันทนจุลกะ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ เพราะไม่เป็นการก้าวล่วงไปในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินกว่าเท่าที่จำเป็น และไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สิน ทั้งไม่เป็นการใช้บังคับโทษทางอาญาแก่บุคคลเกินกว่าที่ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการริบทรัพย์สินนั้นได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. .... เฉพาะมาตรา ๓๘ จึงเป็นอันตกไป

นายกระมล ทองธรรมชาติ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายนพดล เสงเจริญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวิชัย	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายผัน จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาล	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภัย จันทนจุลกะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ